

Utlendingsdirektoratet
Norwegian Directorate
of Immigration

Rutinebeskrivelse for asylmottak med transittplasser og ordinære plasser

mars 2020

Innhold

1	Informasjonsplan for voksne beboere i asylmottak	3
1.1	Velkomstinformasjon modul 1	3
1.2	Livet på mottak modul 2	3
1.3	Asylprosessen modul 3	3
1.4	Identitet, moral og seksuell trakassering modul 4	4
1.5	Familiemønstre og samlivsformer modul 5	4
1.6	Foreldre og barn modul 6	4
1.7	Helse Modul 7	4
1.8	Samfunnsforhold, normer og verdier modul 8.....	5
1.9	Kriminalitet og konflikthåndtering modul 9	5
1.10	Avslag modul 10.....	5
1.11	Oppholdstillatelse modul 11	5
2	Informasjonsplan for barn og unge i asylmottak	7
2.1	Hovedmålgruppe	7
2.2	Målgruppe ansatte.....	7
2.3	Velkomstinformasjon modul 1	7
2.4	Barnekonvensjonen modul 2	8
2.5	Asylprosessen modul 3	8
2.6	Hjemlandsfokus modul 4	8
2.7	Retur modul 5.....	9
2.8	Ungdomstid og familie modul 6	9
2.9	Seksualitet og kropp modul 7	9
2.10	Helse modul 8	9
2.11	Samfunnsforhold - normer og verdier modul 9.....	10
2.12	Konfliktforebygging og -håndtering modul 10.....	10
3	Rutinebeskrivelse for retursamtaler på asylmottak	11
3.1	Retursamtaler.....	11
3.2	Retursamtaler med beboere med avslag fra UDI.....	11
3.3	Retursamtaler med beboere med avslag fra UNE	11

1 Informasjonsplan for voksne beboere i asylmottak

Informasjonsplan for voksne i asylmottak er vedlegg til Krav til informasjonsarbeid i asylmottak (transitt- og ordinære plasser). Dokumentene utgjør til sammen asylmottakets verktøy for planlegging og gjennomføring av informasjonsprogrammet. Planen angir minstekrav for hvilke temaer arbeidet skal inneholde, og hvordan disse skal struktureres.

Informasjonsplanen skal sikre at voksne beboere får informasjon om temaer i tråd med arbeidets mål og intensjoner.

Målgruppen er beboere over 18 år

Planen skal brukes av alle ansatte og eventuelt andre som er involvert i planleggingen og gjennomføringen av informasjonsarbeidet.

Informasjonen skal være fasedelt i samsvar med i kravene til ordinære plasser og transittplasser under kulepunkt 4.1.3 Fasedelt informasjonsprogram for voksne. Etter vedtak skal beboeren få informasjon ut fra status i asylsaken sin.

1.1 Velkomstinformasjon modul 1

Mål: Bidra til at beboerne finner seg til rette på mottaket og får kunnskap om hva om vil skjje videre. Mottaket skal umiddelbart etter ankomst minimum gi informasjon om

- mottaksansattes rolle, ansvar og taushetsplikt
- nødvendig informasjon om forhold på mottaket, inkludert husregler
- sikkerhetsmessige forhold, inkludert brannvern/sikkerhet
- øyeblikkelig hjelp, inkludert politi, lege og brann
- bruk av beboerportalen i MOT

Mottaket skal innkalle beboeren til en individuell samtale i løpet av den første uken. Tema i samtalen skal som et minimum være:

- praktiske forhold på mottaket
- beboermedvirkning
- økonomi/basisbeløp
- kommunale tjenester som skole og lege
- mottaksansattes rolle og ansvar
- lokalmiljøet og tilbud i nærmiljøet, inkludert transport, butikker og andre tjenester
- asylprosessen med fokus på at saken kan ha to utfall. Dublinforordningen hvis aktuelt

1.2 Livet på mottak modul 2

Mål: Beboeren skal bli kjent med rettigheter og plikter og motiveres til deltakelse på mottaket.

Temaer i modul 2

- å bo i mottak, inkludert renhold, klesvask, søppelhåndtering, inneklima
- opplæring i UDIs beboerportal
- økonomi, basisbeløp og økonomihåndtering
- flytting og permisjon
- brannsikkerhet
- beboermedvirkning og aktivisering

1.3 Asylprosessen modul 3

Mål: Gi beboerne kunnskap om asylprosessen, og gjøre dem best mulig forberedt til bosetting eller retur

Temaer i modul 3

- saksgang
- aktører i asylprosessen
- opphold og integrering
- avslag og retur

1.4 Identitet, moral og seksuell trakassering modul 4

Mål: Forebygge kjønnsbasert vold, og gi beboerne kunnskap slik at de kan bestemme over egen kropp.

Temaer i modul 4

- sosial kontroll, inkludert påkledning, kvinnesyn, moral, voldtekt
- seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk
- seksuell trakassering
- vold og seksuelle overgrep
- prostitusjon
- kjønnslemlestelse
- menneskehandel

1.5 Familiemønstre og samlivsformer modul 5

Mål: Gi beboerne kunnskap om ulike samlivsformer og regelverket og lover som regulerer dette.

Temaer i modul 5

- ekteskap, inkludert regler for inngåelse av ekteskap
- tvangsekteskap, barneekteskap og arrangerte ekteskap
- ulike samlivsformer, samboerskap, homofilt samliv/ekteskap og enslige forsørgere
- kjønnsrollemønstre og likestilling
- vold i nære relasjoner

1.6 Foreldre og barn modul 6

Mål: Styrke foreldrerollen og gi kunnskap om relevant regelverk og aktuelle lover.

Temaer i modul 6

- å være foreldre i Norge
- å være ung i Norge og i hjemlandet
- barnehage, skole og utdanning
- barn som trenger hjelp
- familier med avslag

1.7 Helse Modul 7

Mål: Gi beboerne kunnskap slik at de kan ivareta egen psykisk og fysisk helse og eventuelt andre de har omsorgsansvar for.

Temaer i modul 7

- helsetjenester, inkludert rettigheter og hjelpeapparat
- tannhelse, kosthold og hygiene

- matsikkerhet
- psykisk helse, inkludert vanlige reaksjoner etter flukt
- smittevern
- prevensjon og sykdom, inkludert kjønnsykdom

1.8 Samfunnsforhold, normer og verdier modul 8

Mål: Gi beboerne kunnskap om norske samfunnsforhold og verdier.

Temaer i modul 8

- verdier, lover og regler, inkludert normer, skikk og bruk i det norske samfunn
- demokrati og liberalisme
- livssyn, toleranse og radikaliserings
- religionsfrihet
- ytringsfrihet

1.9 Kriminalitet og konflikthåndtering modul 9

Mål: Forebygge kriminalitet og gi beboerne kunnskap og kompetanse slik at de bedre kan håndtere konflikter.

Temaer i modul 9

- kriminalitet og konsekvenser av lovbrudd
- vold, inkludert roller i voldsutøvelse og konsekvenser av vold
- konfliktforståelse, konfliktforebyggende dialog og tiltak

1.10 Avslag modul 10

Mål: Gi beboerne god og forståelig informasjon om hvilke konsekvenser avslag på søknaden har og hvor de befinner seg i asylprosessen, og å gi informasjon om hvilke muligheter de har for å returnere assistert.

Temaer i modul 10

- konsekvenser av oversittet utreiseplikt, herunder plikt til å forlate landet og utvisning
- returmultipigheter og hjemlandsfokus, inkludert egenorganisert retur, assistert retur og returprogram, assistert retur med politiet (ledsaget retur) og tvangsreturreduksjon i
- mottakstilbudet, inkludert trekk i ytelses
- bortfall av rettigheter, herunder rett til skolegang, arbeid, begrensninger i rett til helsehjelp, inngåelse av ekteskap, familiegjenforening
- livet som irregulær immigrant, inkludert svart arbeid, sårbarehet

1.11 Oppholdstillatelse modul 11

Mål: Gi beboerne kunnskap om forventninger, rettigheter og plikter knyttet til oppholdstillatelse, bosetting med offentlig hjelp og konsekvensene av å velge selvboetting.

Temaer i modul 11

- rettigheter og plikter som følger av ulike typer tillatelse
- aktørene i bosettingsprosessen
- oppholdstillatelse og prosessen videre, herunder oppholdskort, rett til arbeid, reisebevis m.m.
- bosettingsprosessen
- introduksjonsprogram

- utdanning og arbeidsliv
- familieinnvandring
- å bo i Norge
- endring i personlig økonomi
- helse, herunder fastlege, tannhelse og kommunale tjenester

2 Informasjonsplan for barn og unge i asylmottak

Informasjonsplan for barn og unge i mottak er vedlegg til UDIs Krav til informasjonsarbeid (kravspesifikasjonen)

Kravene og informasjonsplan (dette vedlegget) utgjør til sammen mottakets verktøy for planlegging og gjennomføring av informasjonsprogrammet for barn og unge mellom 12 og 18 år. Det er i tillegg utarbeidet en utfyllende metodisk og praktisk veileder for bruk av informasjonsplanen. Informasjonsplan for barn og unge i ordinære statlige mottak er Utlendingsdirektoratets (UDI) ramme for hva informasjonsprogrammet for barn og unge skal inneholde. Planen angir hvilke emner programmet skal inneholde, og hvordan disse skal struktureres. Informasjonsplanen er mottakets mal for hvordan informasjonsprogrammet skal bygges opp, og hvilket innhold det skal ha.

Alle modulene i informasjonsplanen tar utgangspunkt i FNs konvensjon om barnets rettigheter (Barnekonvensjonen). Hver enkelt modul er relatert til en eller flere artikler i konvensjonen. UDI ønsker på den måten å tydeliggjøre barns rettigheter og særegne behov. UDI er som en del av forvaltningen forpliktet til å gjøre konvensjonens innhold kjent for barn og voksne.

Hver modul utgjør et temaområde med en målformulering som skal bidra til å holde fokus på hensikten med å gi akkurat denne informasjonen.

Informasjonsplanen skal sikre at barn og unge mellom 12 og 18 år tilbys informasjon om emner i tråd med UDIs krav til informasjonsarbeid

2.1 Hovedmålgruppe

Det er to hovedmålgrupper for informasjonsprogram for barn og unge

- barn og unge mellom 12 og 18 år som bor i mottak sammen med foresatte
- enslige mindreårige asylsøkere mellom 15 og 18 år som bor i mottak

2.2 Målgruppe ansatte

Informasjonsplanen retter seg primært mot den i personalgruppa som har hovedansvar for at innholdet i informasjonsprogrammet er i tråd med UDIs krav og intensjoner. Den kan også brukes av alle aktører i et mottak og eventuelle andre som er involvert i planlegging og gjennomføring av informasjonsplanen.

2.3 Velkomstinformasjon modul 1

Modulen skal gjennomføres raskt etter at mottaket har hatt velkomstsamtale med foreldrene.

Informasjonen skal bidra til at barn og unge føler seg velkomne og finner seg til rette på mottaket. De skal også få informasjon om rettigheter og plikter knyttet til mottaksoppholdet, og bli kjent med tilbudene i sitt nærmiljø.

Relaterte artikler i Barnekonvensjonen er 3, 12 og 13.

Temaer i modul 1

- mottaksansattes rolle, ansvar og taushetsplikt
- husregler
- tilbud i mottaket
- økonomi (basisbeløp)
- skole og utdanning, inkludert lærerens rolle
- fritidsaktiviteter og tilbud i lokalsamfunnet (inkludert transport, butikker)
- sikkerhetsmessige forhold (brannvern)

- øyeblikkelig hjelp (politi, lege og brann)
- informasjonsprogrammet for barn og unge: Intensjon og modulgjennomgang

2.4 Barnekonvensjonen modul 2

Målet med modulen er å bidra til at barn og unge i asylmottak får informasjon om sine rettigheter. Relaterte artikler i Barnekonvensjonen er 2, 3, 6, 8, 12, 16, 19, 24, 28, og 31.

Temaer i modul 2

- barnets beste – art. 3
- barnets rett til optimal utvikling – art. 6, 24, 28, 31
- retten til å bli hørt – art. 12
- retten til å bevare egen identitet – art. 8
- retten til privatliv – art. 16
- retten til vern mot misbruk og vanskjøtsel – art. 19
- prinsippet om ikke-diskriminering – art. 2, 23

2.5 Asylprosessen modul 3

Målet med modulen er å bidra til at informasjon om asylprosessen skal redusere usikkerheten rundt det å være asylsøker. Retten til informasjon skaper trygghet og øker kompetansen rundt egen livssituasjon. Relaterte artikler i Barnekonvensjonen er 12, 13 og 22.

Temaer i modul 3

- aktører og roller: UDI, UNE, politiet, mottaksansatte
- saksgangen
- registrering/politi
- intervju – Utlendingsdirektoratet
- opphold og bosetting
- arbeidstillatelse
- avslag (UDI, UNE)
- konsekvensene av avslag og opphold
- retur, tilbakevending, frivillig retur, uttransportering
- menneskesmugling
- ventetid
- foreldres reaksjoner

2.6 Hjemlandsfokus modul 4

Målet med modulen er å bidra til at unge i asylmottak styrker og videreutvikler sin kulturelle identitet og oppnår en bevisstgjøring i forhold til ulike fremtidsmuligheter.

Relaterte artikler i Barnekonvensjonen er 8 og 17.

Temaer modul 4

- kultur og identitet
- røtter
- slekt og familie
- språk
- tidsperspektivet: fortid, nåtid og fremtid
- bevissthet rundt ulike fremtidsscenario

2.7 Retur modul 5

Målet med modulen er å informere barn og unge om konsekvenser av avslag og bidra til forberedelse av fremtiden

Relaterte artikler i Barnekonvensjonen er 22, 39 og 42.

Temaer i modul 5

- asylpolitikken, UNHCR
- konsekvenser av avslag: plikt, det frivillige returprogrammet (IOM), tvungen retur, utsatt iverksettelse, uttransportering
- forberedelse til retur, brudd og kontinuitet i relasjoner og kontakter
- bosetting i hjemland
- kvalifisering
- skyldfølelse, ansvarfølelse, tap av ære/statu
- dialog med foreldre

2.8 Ungdomstid og familie modul 6

Målet med modulen er å bidra til en trygg oppvekst for barn og unge i asylmottak. Relaterte artikler i Barnekonvensjonen er 12, 13, 14, 16 og 33.

Temaer i modul 6

- barndom/barneoppdragelse og barns rettigheter
- å være ung i Norge og i hjemlandet (generasjonskonflikter)
- å bestemme selv
- forelskelse
- vold i nære relasjoner
- ekteskap, inkl tvangsekteskap og arrangerte ekteskap
- likestilling, ytrings- og religionsfrihet
- tobakk, alkohol og rusmidler (lovverk)

2.9 Seksualitet og kropp modul 7

Målet med modulen er å bidra til at barn og unge i asylmottak får et positivt forhold til egen kropp og seksualitet. Modulen skal også bidra til at barn og unge blir i stand til å sette egne grenser.

Relaterte artikler i Barnekonvensjonen er 13, 19 og 34.

Temaer i modul 7

- etikk og moral
- seksualitet og retten til å bestemme over egen kropp
- pubertet, inkludert endringer i kroppen
- prevensjon og sykdom, inkludert kjønns sykdommer
- retten til beskyttelse mot overgrep
- kjønnslemlestelse
- prostitusjon
- ulike seksuelle legninger

2.10 Helse modul 8

Målet med modulen er å bidra til at barn og unge i mottak kan ivareta egen psykisk og fysisk helse. Relaterte artikler i Barnekonvensjonen er 2, 20, 24 og 25.

Temaer i modul 8

- kropp, påkledning og hygiene
- kosthold og fysisk fostring
- helsetjenester, inkludert rettigheter og hjelpeapparatet
- funksjonshemming
- smittsomme sykdommer
- psykiske vansker og problemer, inkludert vanlige reaksjoner etter flukt
- foreldre med psykiske problemer, inkludert omsorgsovertakelse og barns rett til informasjon.

2.11 Samfunnsforhold - normer og verdier modul 9

Målet med modulen er å bidra til at barn og unge i asylmottak får innblikk i norske samfunnsforhold. Relaterte artikler i Barnekonvensjonen er 2, 15, 32, 37 og 40.

Temaer i modul 9

- normer og verdier i det norske samfunn (dugnad, tidsbruk, punktlighet, hilse- og væremåter)
- demokrati og liberalisme
- rasisme, diskriminering og mobbing
- lovbrudd; vold, hærverk
- menneskehandel, inkludert barnearbeid
- livssyn og toleranse (høytider)
- møte med det offentlige Norge (roller, likhetsprinsippet)
- arbeidsforhold (rettigheter, skatt, ulovlig arbeid, barnearbeid)

2.12 Konfliktforebygging og -håndtering modul 10

Målet med modulen er å bidra til at beboerne får kunnskap som setter dem bedre i stand til å forebygge og håndtere konflikter. Relaterte til artikler i Barnekonvensjonen er 2, 12 og 29.

Tema i modul 10:

- konfliktforståelse (blant annet årsaker til konflikter)
- konflikter og verdier
- vold, roller i voldsutøvelse og konsekvenser av vold
- handlingsalternativer for å forebygge konflikter, uten å tape ansikt

3 Rutinebeskrivelse for retursamtaler på asylmottak

3.1 Retursamtaler

Hensikten med retursamtalene er å realitetsorientere om konsekvensene av UDI og UNEs avslag, og å øke beboernes bevissthet om returnmuligheter og reetablering i hjemlandet.

Retursamtalen er en formell og strukturert samtale som er obligatorisk for beboerne.

Følgende obligatoriske tema skal gjennomgås i samtalene:

- avslaget og konsekvensene av dette, herunder plikten til å forlate landet og konsekvensene av opphold uten lovlig tillatelse
- utreisefrist at ulovlig opphold kan medføre utvisning og innmelding i Schengen Information System
- returprogram og reintegreringsprosjekter
- tvangsretur
- forskjellen mellom assistert retur og tvangsretur.
- Ved behov informer om ledsaget retur. .

3.2 Retursamtaler med beboere med avslag fra UDI

- Mottaket skal utover de obligatoriske tema fokusere på følgende:
- asylprosessen videre og prosentandelen av saker som blir omgjort i UNE
- assistert retur som alternativ til å klage på vedtaket

3.3 Retursamtaler med beboere med avslag fra UNE

Mottaket skal utover de obligatoriske tema fokusere på følgende:

- at saken er ferdigbehandlet
- konsekvenser av at saken er ferdigbehandlet